Suomen luonnonsuojeluliitto

Eduskunnan verojaostolle 14.10.2016

Viitaten lausuntopyyntöönne HE 136/2016 vp

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida käsiteltävää asiaa. Lausumme siitä seuraavaa:

Keskeiset huomiot:

- Suomen luonnonsuojeluliitto pitää hallituksen esitystä energiaverotuksen muuttamiseksi oikeansuuntaisena hintaohjauksena, mutta riittämättöminä ilmastopoliittisia tavoitteita ajatellen.

- Lämmityspolttoaineissa erityisesti kevyen polttoöljyn verotuksen korottaminen olisi tarpeen, jotta öljylämmityksestä luopumista asuinrakennuksissa voitaisiin vauhdittaa oleellisesti.

- Vuositasolla erilaiset energiaverotuet ovat luokkaa 2 miljardia. Fossiilisten tai niihin rinnastettavien polttoaineiden verohelpotukset ovat ympäristölle haitallisia tukia, joista tulisi luopua Pariisin ilmastosopimuksen mukaisesti. Nykyinen lakiehdotus on riittämätön, sillä se kasvattaa energiaintensiivisen teollisuuden ja maatalouden veronpalautuksia yhteensä 7 miljoonalla. Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan ekologista verouudistusta ja haitallisten tukien karsintaa tulee edistää ja erityisesti energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautus, maatalouden energiaveropalautus ja turpeen verohelpotukset tulee poistaa.

- VATT:n tuoreen tutkimuksen mukaan energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautusjärjestelmä ei ole parantanut teollisuuden kilpailukykyä. Valtio menettää vuosittain 200 miljoonaa euroa verotuloja saamatta rahoille vastinetta. Tuki on myös ristiriidassa energiansäästötavoitteen kanssa. Tutkimusten valossa veronpalautusten jatkamiselle ei ole perusteita.

- Turpeen verokohtelu tulisi yhdenmukaistaa muiden fossiilisten polttoaineiden kanssa. Turpeen hiilidioksidipäästöt vertautuvat kivihiilen päästöihin, ja sen käytön tukeminen on ympäristön kannalta haitallista.

1. Liikennepolttoaineet

Ehdotuksessa liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron laskentaperusteena oleva hiilidioksiditonnin arvoa nostettaisiin 58 eurosta 62 euroon ja energiasisältöveroon tehtäisiin lähes vastaava korotus. Liikennepolttoaineiden verotus on noussut vuosien 2010 ja 2016 välillä, mutta tätä ovat kompensoineet sekä öljyn hinnan lasku että käyttövoimaveron alennus. Sipilän hallitus on aiemmin laskenut autoverotusta 200 miljoonalla, joten hintaohjausta liikenteen ympäristöhaittojen vähentämiseksi tarvitaan kipeästi ja vain liikennepolttoaineiden verotuksen nostolla olisi todellista vaikutusta myös ajotapaan ja suoritteiden määrään. Luonnonsuojeluliitto katsoo, että veronkorotuksen tulisi olla merkittävämpi, jotta liikennesuoritetta saataisiin painettua alas. Lisärasitteen joukkoliikenteelle ja maataloudelle voisi kompensoida.

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation
Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 224
www.sll.fi | toimisto@sll.fi

Vapaa autoetu aiheuttaa sen, että auton polttoaineen hinnankorotuksella ei ole vaikutusta käyttäjälle. Tämän vuoksi autoedun verotusta tulee kiristää ja autoetu tulisi muuttaa sellaiseksi, että sen verotusarvo olisi suoraan kilometreistä riippuvainen. Yrityksille tulisi antaa velvollisuudeksi kilometrimäärien ilmoittaminen kuukausittain.

2. Lämmityspolttoaineet

Hallitusohjelman mukaan Suomi luopuu kivihiilen käytöstä energiantuotannossa ja puolittaa tuontiöljyn käytön kotimaan tarpeisiin 2020-luvun aikana. Ilmastonmuutoksen hillitseminen Pariisin ilmastosopimuksen mukaisesti vaatii nopeita ja vahvoja toimia. Ehdotus energiaverotuksen muuttamiseksi on oikean suuntainen, mutta toimenpiteet eivät missään tapauksessa ole vielä riittävät tavoitteen saavuttamiseen.

Lämmityspolttoaineidenverotus perustuu energiasisällön ja hiilidioksidipäästöjen verottamiseen. Hallituksen esityksessä veronkorotus kohdistetaan hiilidioksidiveroon, mikä on kannatettava. Hiilidioksiditonnin hintana käytettäisiin nykyisen 54 euron sijasta 58 euroa. Korotus kohdistuu kivihiilen, maakaasun, kevyen polttoöljyn ja raskaan öljyn käyttöön.

Öljylämmitteisen omakotitalon polttoainekustannuksia muutos nostaisi 42 euroa vuodessa. Muutos kohdistuu noin 200 000 öljylämmitteiseen kotitalouteen, joiden lämmityksessä tulisi luopua öljystä kokonaan mahdollisimman pian kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamiseksi.

Jotta öljylämmityksestä luopumista asuinrakennuksissa voitaisiin vauhdittaa oleellisesti, polttoöljyjen verotuksen korottaminen selvästi olisi tarpeen. Lähienergialiitto ja Suomen lämpöpumppuyhdistys ovat aiemmin ehdottaneet polttoöljyn ja liikenteen dieselin verotuksen yhtenäistämistä. Luonnonsuojeluliitto pitää tätä kannatettavana osana ei-päästökauppasektorilla tarvittavia ilmastotoimia ja hallitusohjelman tavoitteisiin pääsyä. Nyt liikenteessä käytetyn dieselin verotus on korkeampaa kuin lämmityspolttoöljyn.

3. Haitalliset tuet

Suomi on sitoutunut ympäristölle haitallisten fossiilisten polttoaineiden tukien vähentämiseen. Kaikkiaan ympäristölle haitallisia tukia on Suomessa noin 4 miljardin edestä. Luonnonsuojeluliiton raportissa kestävälle kehityksille haitallisista tuista korostetaan, että teollisuuden matalampi sähköveroluokka ja energiaveroleikkuri sotivat "saastuttaja maksaa" -periaatetta vastaan.[1] Sen sijaan että sähköveroluokitus perustuu kulutusporrastukseen siten, että verotus alenee kulutuksen lisääntyessä, järjestelmän tulisi perustua ympäristövaikutuksiin.

Lakiehdotuksen myötä energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautusten määrä kasvaisi ja veronpalautuksen piiriin tulisi jonkin verran uusia yrityksiä. Tämä vie järjestelmää väärään suuntaan ja kasvattaa ympäristölle haitallisia tukia. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) tuoreen tutkimuksen mukaan energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautusjärjestelmä ei ole parantanut teollisuuden kilpailukykyä.[2] Valtio menettää vuosittain 200 miljoonaa euroa verotuloja saamatta rahoille vastinetta. Tuki on myös ristiriidassa energiansäästötavoitteen kanssa. Tutkimusten valossa veronpalautusten jatkamiselle ei ole perusteita, joten niistä tulee luopua. Toissijaisesti Luonnonsuojeluliitto ehdottaa lainsäädännön raja-arvojen muuttamista siten, että vuosittaisten veronpalautusten taso jäädytetään, jotta lisärasitetta valtiontaloudelle ei synny.

Ehdotus lisää ympäristölle haitallisia tukia myös maataloudessa, sillä kevyen ja raskaan polttoöljyn sekä biopolttoöljyn käytöstä maksetaan veronpalautuksia. Lämmitys- ja työkonepolttoaineiden veronkorotuksen painopisteen kohdentuminen hiilidioksidiveroon, jota ei palauteta maataloudelle, lieventäisi veronpalautuksesta johtuvia haitallisia ympäristövaikutuksia maataloussektorilla, mutta todellisuudessa tukien lisäämisen estäminen tai vähentäminen vaatisi muutoksia maatalouden veronpalautuslakiin (603/2006). Luonnonsuojeluliitto katsoo, että myös näitä tukia tulee uudelleenarvioida.

Kaikkiaan ehdotetut muutokset lisäisivät vuositasolla valtion verotuloja noin 152 miljoonalla eurolla. Haitallisten tukien kasvamisen vuoksi (energiaintensiivisen teollisuuden ja maatalouden veronpalautukset yhteensä 7 miljoonaa), olisi nettomääräinen budjettivaikutus noin 145 miljoonaa

euroa vuodesta 2018 lähtien.

4. Turve

Ehdotuksessa turpeen verotaso säilyy ennallaan, mikä on ympäristön kannalta haitallista. Turve on päästöiltään kivihiiltä pahempi tai siihen verrannollinen polttoaine, jonka vesistövaikutukset ovat merkittävästi alan toimijoiden esittämää vakavammat.[3] Lisäksi turvetuotanto uhkaa suoluonnon monimuotoisuutta. Luonnonsuojeluliitto kannattaa polttoturpeen käytöstä luopumista vuoteen 2025 mennessä. Soidensuojelu ja ennallistaminen on yksi tehokkaimmista tavoista vähentää kasvihuonepäästöjä Suomessa. YK:n ilmastonmuutoksen puitesopimuksen ja Pariisin ilmastosopimuksen allekirjoittajana Suomi on luvannut ylläpitää ja vahvistaa luonnon hiilivarastoja ja toteuttaa vastuullista hiilinielujen hoitoa. Nykyinen verotuskäytäntö on näiden sitoumusten vastainen. Turpeesta uhkaa nykykehityksellä tulla jo lähivuosina yksi voimalaitosten eniten ilmastopäästöjä aiheuttava polttoaine, joten sen käytön vähentäminen on erityisen merkittävää Suomen ilmastopäästöjen vähentämisen kannalta.

Aiemmin turpeen erikoiskohtelua ovat kritisoineet sekä OECD että Kansainvälinen energiajärjestö IEA. Molemmat ovat kritisoineet ennen kaikkea sitä, etteivät turvetuet sovi ilmastonmuutoksen ehkäisemiseen tähtäävään energiapolitiikkaan.

Turpeen erittäin matalaa verotusta on perusteltu metsähakkeen kilpailukyvyn varmistamisella. Tämä on johtanut siihen, että veroratkaisuja ohjaa nykyisten ohjauskeinojen puutteet eikä tavoitteellinen kokonaistarkastelu. Metsähakkeen kilpailukyvystä sähköntuotannossa suhteessa kivihiileen olisi huolehdittava muilla keinoin: ei ylläpitämällä turpeen epäsuoraa verotukea. Mallia, jossa metsähakkeen tuet on sidottu turpeen hintaan tulisi uudistaa ja ns. kiikkulauta katkaista. Suomen luonnonsuojeluliitto on ehdottanut aikaisemmin, että puun energiatuki sidottaisiin halvimman fossiilisen (kaltaisen) polttoaineen hintaan.[4]

Lisätietoja

suojeluasiantuntija Hanna Aho, p. 040 660 5788, hanna.aho@sll.fi

Lähteet

[1] http://www.haitallisettuet.fi

[2] VATT:n Policy Brief, 2/2016: Suomen energiaverotus suosii energiaintensiivisiä suuryrityksiä. http://www.vatt.fi/file/policybrief/vatt_policybrief_22016.pdf

[3] http://www.sll.fi/mita-me-teemme/suot/tiedostot/vastuutonvapo_flyer.pdf

[4] http://www.sll.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotteet-2014/sll-puun-energiatuki-sidottava-halvimman-fossiilisen-polttoaineen-hintaan